

3. Юридична енциклопедія: в 6 т. К. : «Укр. енцикл.», 2003. URL : <http://leksika.com.ua/16930528/legal/administratsiya>.
4. Українська радянська енциклопедія. URL : <http://leksika.com.ua/19430110/ure/aparat>.
5. Авер'янов Вадим Борисович. Вибрані наукові праці К. : Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2011. 488с.

Ключові слова: апарат, секретаріат, адміністрація, Апарат Верховної ради України, Адміністрація Президента України, Секретаріат Кабінету Міністрів України, функції апарату органу державної влади.

Ключевые слова: апарат, секретариат, администрация, Аппарат Верховного Совета Украины, Администрация Президента Украины, Секретариат Кабинета Министров Украины, функции аппарата органа государственной власти.

Key words: staff, secretariat, administration, The Verkhovna Rada of Ukraine Secretariate, Presidential Administration, Cabinet of Ministers of Ukraine Secretariate, function of the public authority.

ФРОЛОВА ЄВГЕНІЯ ІГОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри адміністративного і фінансового права,
кандидат юридичних наук*

ЩОДО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ

Реформування інституційних, процедурних та організаційних засад публічного адміністрування, яке відбувається в Україні, і яке перетворилося в постійно відновлюваний циклічний процес (що не завжди має конструктивний характер), природно супроводжується оновленням теоретичних поглядів щодо владно-впорядковуючого впливу на суспільство. Відповідно це знайшло своє відображення та узагальнення у конструюванні поняття «публічне адміністрування», яке набуло широкого застосування серед науковців, стаючи своєрідною квінтесенцією демократичних досягнень у сфері реалізації виконавчо-розпорядчої функції органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Проте у змісті сучасного публічного адміністрування, як на законодавчому рівні, так і у наукових колах, увага здебільшого приділяється сервісній складовій адміністрування. Втім, демократизація адміністрування має свій прояв й у використанні так званих «непрямих» методів впливу на суспільні відносини, з чим, як правило, і пов'язується термін «державне регулювання». Відтак, постає питання про призначення державного регулювання у публічному адмініструванні та можливість розгляду його як складової змісту публічного адміністрування.

Незважаючи на те, що термін державне регулювання широко використовується як у науковій літературі так і в нормативно-правових

актах, зміст його до сих пір залишається недостатньо визначеним. Ключовим моментом при розгляді державного регулювання з наукової точки зору та виходячи з мети даного дослідження постає питання щодо його співвідношення із публічним адмініструванням.

У радянський період державно-управлінський вплив здійснювався переважно за допомогою методу адміністративних приписів, прямого розпорядництва в більшості сфер суспільних відносин. Із проголошенням незалежності України, становленням ринкових відносин і лібералізацією соціокультурних галузей впорядковуючий вплив державних інститутів в цих галузях не міг надалі використовувати класичні методи радянської моделі державного управління. Це призвело до доктринального обґрунтування і широкого використання терміну «державне регулювання».

У свою чергу наука адміністративного права пішла далі і на сьогодні активно оперує терміном «публічне адміністрування». Зумовлено це утвердженням «людиноцентристської» моделі держави та сприйняттям того, що держава має забезпечувати, обслуговувати суспільство і значно менше ним «управляти», ніж це вважалося раніше. Саме у цьому контексті набув поширення термін «публічне адміністрування», який має на меті позначити весь комплекс суспільних відносин, врегульованих сучасним адміністративним правом. Слід відзначити, що «публічне адміністрування» відображає якісні зміни у характері виконавчо-розпорядчої діяльності держави. І якщо визначати «публічне адміністрування» як діяльність публічної адміністрації із реалізації покладених на неї обов'язків та задоволення загальних публічних інтересів, то ця категорія має сприйматися у контексті теорії «сервісної держави» та застосування договірних і непрямих методів впливу.

Державне регулювання створює умови для діяльності суб'єктів та об'єктів управління в напрямі, який є бажаним для держави і за яким відбуватиметься розвиток системи публічного адміністрування в цілому. Причому державне регулювання передбачає декілька варіантів майбутньої діяльності керованих об'єктів, створюючи можливість діяти найбільш ефективно. Саме тому державне регулювання часто ототожнюють з використанням непрямих (економічних, заохочувальних, стимулюючих) методів управлінського впливу [1, с. 117; 2, с. 21]. Підтримуючи думку про те, що до методів публічного адміністрування відносяться не тільки адміністративні методи, а й економічні або методи непрямого впливу, виділення державного регулювання як одного із напрямків здійснення публічного адміністрування, вбачається, можливим. Отже, державне регулювання – це правова категорія, яка має власне змістове навантаження, що визначене функціональним призначенням. Таким чином, якщо врахувати, що публічне адміністрування за своєю правовою сутністю включає в себе регулятивну діяльність, відтак, вбачається за можливе характеризувати державне регулювання як невід'ємний елемент діяльності з публічного адміністрування, одну із соціально-орієнтованих функцій публічного адміністрування. З таких позицій сутність регулювання полягає в створенні

певних умов для суб'єктів та об'єктів адміністрування для того, щоб останні самі обирали найбільш ефективний для них варіант поведінки.

Наступним моментом при дослідженні державного регулювання є його співвідношення із терміном «правове регулювання». Дуже часто зазначені терміни фактично ототожнюються. У науковій літературі запропоновано підхід, відповідно до якого поняття державного регулювання слід розглядати у широкому та вузькому значенні. У широкому значенні воно виражається у встановленні загальних правил поведінки (діяльності) учасників суспільних відносин і їх коригуванню в залежності від зміни умов. Його суб'єктами є органи законодавчої та виконавчої влади, а також суди. Традиційними правовими формами державного регулювання є закони та підзаконні акти, а також акти судової влади. У вузькому розумінні державне регулювання являє собою одну із функцій державного управління [3, с. 392].

Розуміння державного регулювання як встановлення загальних правил поведінки та як функції публічного адміністрування не виключають один одного. Очевидно, що у «широкому» значенні поняття «державне регулювання» фактично ототожнюється з правовим регулюванням, що здійснюється державою, однак таке ототожнення навряд чи є доцільним як з погляду теорії адміністративного права. Говорячи про співвідношення цих понять більш коректним вбачається стверджувати, що правове регулювання це форма для державного регулювання. А зміст останнього складають дії, направлені на досягнення певних цілей, які можуть втілюватися в житті як з використанням правових норм (тоді має місце правове регулювання), так і без використання таких. Водночас правове регулювання може бути пов'язане як із вирішенням завдань адміністрування, так і може здійснюватися поза його потребами. Наприклад, значна частина правового регулювання, складає саме законодавче регулювання, яке здійснюється Верховною Радою України, але така діяльність не входить до змісту власне публічного адміністрування. При цьому не можна не врахувати, що за допомогою засобів правового регулювання практично здійснюється переважна частина функцій публічного адміністрування, а не тільки державне регулювання.

Законодавство України містить визначення понять «державної регуляторної політики» та «державного регулювання» у певних сферах [4; 5; 6; 7]. Із аналізу законодавчих визначень, бачимо, що зміст державного регулювання часто розкривається через таку діяльність як контроль, облік даних, встановлення загального напрямку діяльності учасників відповідних відносин, планування, координація. На нашу думку, такі дії або відносяться до інших функцій публічного адміністрування, або до окремих проявів державного регулювання, аніж до його основних ознак.

Зміст же державного регулювання як складової публічного адміністрування охоплює такі напрямки діяльності публічної адміністрації як нормативне регулювання, нормопроєктна діяльність, встановлення регульованих цін і тарифів на окремі види послуг і товарів, і власне така діяльність як: ліцензування, сертифікація, патентування, квотування, стандартизація, застосування нормативів та лімітів тощо.

Виходячи з розуміння суті регулювання у сфері публічного адміністрування як упорядкування дій об'єкту адміністрування та спрямування його поведінки на виконання певної мети, регулювання є складовою змісту публічного адміністрування. За допомогою функції регулювання створюються умови для нормальної діяльності та функціонування об'єктів публічного адміністрування, підтримується їх розвиток у певних межах шляхом встановлення економічних, правових та інших нормативів. Така специфічність призначення регулювання і дає змогу виокремити його серед інших функцій публічного адміністрування. Отже, державне регулювання слід охарактеризувати як функцію публічного адміністрування, зміст якої виражається у впливі держави в особі окремих органів державної влади на суспільні відносини та зв'язки, які характеризуються високою активністю учасників, масовим характером, високою суспільною значущістю і відсутністю дієвих механізмів саморегулювання, шляхом встановлення, відміни і коригування правил і рамок поведінки учасників зазначених відносин. Безперечно дослідження даної функції вимагає ґрунтовних фахових обговорень та подальших наукових досліджень.

Список використаної літератури:

1. Ткач М.П. Державне регулювання і державне управління: співвідношення понять. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 8. С. 110-119.
2. Ільницька Н.Ф. Сутність державного регулювання діяльності юридичних осіб приватного права. *Юридична Україна*. 2012. № 10. С. 18-25.
3. А.П. Алексин, А.А. Кармолицкий, Ю.М. Козлов Административное право Российской Федерации: Учебник. / М.: ИКД «Зерцало-М», 2003. 608 с.
4. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11 вересня 2003 р. № 1160-IV. Дата оновлення: 01.07.2020 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1160-15> (дата звернення: 30.04.2021 р.)
5. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 липня 2001 р. № 2664-III. Дата оновлення: 04.10.2020 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14> (дата звернення: 30.04.2021 р.)
6. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні : Закон України від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР. Дата оновлення: 03.07.2020 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80/conv> (дата звернення: 30.04.2021 р.)
7. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. Дата оновлення: 16.10.2020 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/679-14> (дата звернення: 30.04.2021 р.)

Ключові слова: регулювання, державне регулювання, функція державного регулювання, публічне адміністрування, функції публічного адміністрування.

Ключевые слова: регулирование, государственное регулирование, функция государственного регулирования, публичное администрирование, функции публичного администрирования.

Key words: regulation, state regulation, function of state regulation, public administration, functions of public administration.